

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
สารบัญตาราง	ท
สารบัญแผนภูมิ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
3. ขอบเขตของ โครงการวิจัย	6
4. ขั้นตอนและวิธีการศึกษา	6
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
6. ระยะเวลาในการทำวิจัย	10
7. นิยามศัพท์	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมของจังหวัดเชียงใหม่	13
2. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	44
3. แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	49
4. บริบทชุมชนจังหวัดเชียงใหม่	51
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย	63
1. ระเบียบวิธีวิจัย	63
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	63
3. แผนการดำเนินการวิจัย	65
4. เครื่องมือในการวิจัย	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5. กิจกรรมในการวิจัย	68
6. การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 4 บริบทชุมชนของจังหวัดเชียงใหม่	69
1. บริบทอำเภอเมืองเชียงใหม่	69
2. บริบทอำเภอหางดง	88
3. บริบทอำเภอสันกำแพง	97
4. บริบทอำเภอสันทราย	105
บทที่ 5 สถานภาพของผู้ประกอบการหัตถกรรม	110
1. บริบทและศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรม ช่วง 10 สาขา ในจังหวัดเชียงใหม่	110
2. วิเคราะห์ความสอดคล้องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านงานหัตถกรรมช่วง 10 สาขา ในจังหวัดเชียงใหม่	156
การสืบหาคงค้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรม ช่วง 10 สาขา ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ในระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน ระดับประเทศสู่สากล	159
บทที่ 6 ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมของจังหวัดเชียงใหม่	167
1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขาเครื่องเงิน	167
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขาเครื่องปั้นดินเผาและเครื่องเคลือบ	173
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขาช่างหนัง	178
4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขาผ้าทอ	180
5. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขางานโลหะ	182
6. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขาไม้แกะสลัก	185
7. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขากระดาษ	188
8. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขาเครื่องจักสาน	196
9. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	200
10. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขาเครื่องเงิน	201

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะ	204
1. สรุปผล	204
2. ข้อเสนอแนะ	212
บรรณานุกรม	214
ภาคผนวก	219
ภาคผนวก ก กิจกรรมตามแผนงาน ชุดโครงการวิจัย “การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมของจังหวัดเชียงใหม่”	220
เวทีการเรียนรู้ครั้งที่ 1 เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการวิจัยและให้ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม	221
การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง SMEs ไทยเข้มแข็งด้วย ICT	224
การสัมมนา เรื่อง กลยุทธ์ทางรอด SME	226
การสัมมนา เรื่อง ยุทธศาสตร์การค้าการลงทุน และการตลาด	228
การสัมมนา เรื่อง เปิดแผนที่เศรษฐกิจปี 54	
จัดทัพ SME ก้าวไกลสู่ AEC	230
การจัดนิทรรศการมองภูมิปัญญาด้านนาผ่านสายธารแห่งกาลเวลา	232
การสัมมนาเรื่อง โครงการสัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติ	
การเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ระดับประเทศภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555	234
การสัมมนาเรื่อง เศรษฐกิจด้านนาเชิงสร้างสรรค์	236
การสัมมนาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพสินค้า OTOP	
ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย อาหารและสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	238
การจัดเวทีการเรียนรู้ครั้งที่ 2 เรื่อง การออกแบบตราสินค้าและการออกแบบบรรจุภัณฑ์	239

การสัมมนาเรื่อง การเตรียมความพร้อมในการส่งออก	
สู่ตลาดสหรัฐอเมริกา	241
การจัดนิทรรศการมิติสัมพันธ์ศิลปวัฒนธรรมเชิงช่าง	242
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อในการเก็บข้อมูลการวิจัย	
“การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสืบทอด	
ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมของจังหวัดเชียงใหม่”	244
แบบสอบถาม	245
ภาคผนวก ค สรุปผลการจัดงาน	267
สรุปผลเวทีการเรียนรู้ครั้งที่ 1 เพื่อสร้างความเข้าใจ	
และให้ความรู้ เรื่อง การประยุกต์ปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง”	268
สรุปผลนิทรรศการ	
“มองภูมิปัญญาล้านนาผ่านสายธารแห่งกาลเวลา”	287
สรุปผลนิทรรศการ “ช่างรุ่นใหม่สืบสานศิลปวัฒนธรรมล้านนา”	315
สรุปผลนิทรรศการ “มิติสัมพันธ์ศิลปวัฒนธรรมเชิงช่าง”	337
สรุปผล “เวทีการเรียนรู้ เรื่อง การออกแบบบรรจุภัณฑ์”	353
ภาคผนวก ง ประวัติผู้วิจัย	364

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4.1 บริเวณวัดศรีสุพรรณ อุโบสถหลังเดิม และอุโบสถเงิน (โลหะ)	78
ภาพที่ 4.2 บริเวณวัดหมื่นสาร อุโบสถเงิน (โลหะ) และอุโบสถหลังเดิม โดยปัจจุบันได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น	78
ภาพที่ 4.3 บริเวณวัดบ้านเมืองสาครหลวง และบริเวณสถูปเจดีย์ด้านหลัง	80
ภาพที่ 4.4 คุณแม่บัวไหล คณะปัญญา สล่าภูมิปัญญาของบ้านเมืองสาครหลวง	80
ภาพที่ 4.5 วัดโลกโมฬีและมูลนิธิเพื่อนสล่าล้านนา	82
ภาพที่ 4.6 บริเวณโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา จังหวัดเชียงใหม่	83
ภาพที่ 4.7 บริเวณกาตหลวง	85
ภาพที่ 4.8 บริเวณทางเข้าร้านเชียงใหม่พลาสติก	86
ภาพที่ 4.9 แหล่งจำหน่ายสินค้าประเภทหัตถกรรมสินค้า	87
ภาพที่ 4.10 เชียงใหม่ฮอลล์ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงใหม่	87
ภาพที่ 4.11 ถนนคนเดินวัวลาย (วันเสาร์) ถนนคนเดินท่าแพ (วันอาทิตย์) และตลาดไนท์บาซาร์	88
ภาพที่ 4.12 หมู่บ้านเหมืองกุง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่	91
ภาพที่ 4.13 ผลิตภัณฑ์ของชุมชนบ้านป่าตาล	92
ภาพที่ 4.14 ผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักของบ้านดวาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่	94
ภาพที่ 4.15 ผลิตภัณฑ์ของชุมชนตำบลหารแก้ว (บ้านกวน)	95
ภาพที่ 4.16 ผาผึ้งแหล่งจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมที่สำคัญของอำเภอหางดง	96
ภาพที่ 4.17 ศูนย์อุตสาหกรรมทำร่มบ่อสร้าง	103
ภาพที่ 4.18 ผลิตภัณฑ์ของบ้านศิลาตล	103
ภาพที่ 4.19 ผลิตภัณฑ์ของบ้านอนุรักษ์กระดาดสา	104
ภาพที่ 4.20 กระดาดสา	104
ภาพที่ 4.21 ภาพบรรยากาศถนนคนเดินสันกำแพง	105
ภาพที่ 4.22 ผลิตภัณฑ์ของชุมชนบ้านร้องตึก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	107
ภาพที่ 4.23 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเตาเผาสันทราย	108
ภาพที่ 4.24 ศูนย์การเรียนรู้หัตถกรรมพื้นบ้านสล่าสันทรายและสาธิตการทำโคม ของสล่าสุพิศ มอแสง	109

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินการวิจัยในปี 2554 ของหัตถกรรม 10 สาขา ในจังหวัดเชียงใหม่	65
ตารางที่ 4.1 โครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ปี 2552	76

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 4.1 สัดส่วนการลงทุนจากต่างประเทศ

77

